

Asia: VN/23332/2026

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi datakeskusrekisteristä

Lausunnonantajan lausunto

Soveltamisala: 0,5 megawatin raja-arvo ja turvallisuuspoikkeus (1 §)

Huomiot esitetään lausuntomuodossa kohdassa "Muut esitystä koskevat huomiot".

Ilmoitusvelvollisuuden ajankohta (5 §)

Huomiot esitetään lausuntomuodossa kohdassa "Muut esitystä koskevat huomiot".

Ilmoituksen yhteydessä toimitettavat tiedot sekä tietojen toimittamisesta poikkeaminen (6 §)

Huomiot esitetään lausuntomuodossa kohdassa "Muut esitystä koskevat huomiot".

Muutoksista ilmoittaminen ja muutosilmoitusten ajankohta (7 §)

Huomiot esitetään lausuntomuodossa kohdassa "Muut esitystä koskevat huomiot".

Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeus, tietojenantovelvollisuus ja tietojen luovuttaminen (10, 11 ja 12 §)

Huomiot esitetään lausuntomuodossa kohdassa "Muut esitystä koskevat huomiot".

Voimaantulon ajankohta sekä siirtymäaika rakentamisvaiheessa ja toiminnassa olevien datakeskusten osalta (15 §)

Huomiot esitetään lausuntomuodossa kohdassa "Muut esitystä koskevat huomiot".

Huoltovarmuuskeskuksen tehtävä ja sen resursointi

Huomiot esitetään lausuntomuodossa kohdassa "Muut esitystä koskevat huomiot".

Muut esitystä koskevat huomiot

1. Yhteenvedo ja yleiset huomiot

Google kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi datakeskusrekisteristä ("Lakiluonnos"). Google on merkittävä toimija Suomen digitaalisen infrastruktuurin kehittämisessä ja vihreässä siirtymässä, ja tukee Suomen hallituksen pyrkimystä varmistaa pitkän aikavälin energia- ja infrastruktuurisuunnittelu, parantaa tilannekuvaa sekä turvata kriittinen digitaalinen infrastruktuuri.

Seuraavassa esitetään huomiot sen varmistamiseksi, että Lakiluonnos saavuttaa sille asetetut turvallisuus- ja suunnittelutavoitteet siten, että sääntely säilyy ennakoitavana, kaupallinen luottamuksellisuus turvataan ja datakeskustoimijoiden toiminnallinen tehokkuus säilyy, eikä päällekkäisiä raportointivelvoitteita synny.

Arvostamme täsmennystä siitä, että Huoltovarmuuskeskus ("HVK") ei toimi viranomaisena, joka hyväksyisi datakeskuksen, myöntäisi sille luvan tai voisi estää sen rakentamisen. Täsmennys siitä, että HVK:n tehtävänä on koota kansallista tilannekuvaa eikä se voi keskeyttää toimintaa, asettaa ehtoja hankkeille tai tarkastaa toimitiloja, on oikeasuhtainen ja investointeja tukeva tapa hallita kriittistä infrastruktuuria lisäämättä tarpeettomia hallinnollisia esteitä investoinneille.

2. Kansallinen tilannekuva

Vaikka ymmärrämme, että kattavan kansallisen tilannekuvan kehittäminen Suomessa toimivista datakeskuksista on arvokasta, toivomme lisäselvyyttä tilannekuvan osatekijöistä, tietojen jakamisesta ja lopullisesta käyttötarkoituksesta:

- Menetelmä tilannekuvan muodostamisessa: Pyydämme selvennystä siihen, miten HVK ja Suomen hallitus muodostavat kansallisen tilannekuvan Lakiluonnoksen nojalla toimitettujen tietojen perusteella. Analyttisen menetelmän ymmärtäminen auttaisi toimijoita toimittamaan hyödyllisempää ja paremmin vertailukelpoista tietoa.
- Viranomaisten välinen tiedonjako ja tiedon hallinnollinen käyttö: Lakiluonnos mahdollistaa sen, että HVK voi jakaa tilannekuvaa valtion hallintoviranomaisille, muille virastoille, hyvinvointialueille ja kunnille. Ymmärrämme, ettei HVK itse käytä näitä tietoja toiminnan keskeyttämiseen, hankkeiden ehdollistamiseen tai toimitilojen tarkastamiseen, mutta olemme jossain määrin huolissamme siitä, että tällaista toimintaa voisi tapahtua tietojen jakamisen kautta. Myöskään muilla viranomaisilla ei tulisi olla 12 §:n nojalla tilannekuvaa varten luovutettujen tietojen perusteella mahdollisuutta keskeyttää, viivästyttää tai avata uudelleen itsenäisiä hallinnollisia ympäristöä, kaavoitusta tai verkkoliittymää koskevia menettelyjä, eivätkä nämä tiedot saisi vaikuttaa näitä menettelyjä koskeviin lakisääteisiin kriteereihin tai määräaikoihin.

3. Ilmoitusvelvollisuuden ajankohta ja tietojen kaupallinen arkaluonteisuus

Vaatus siitä, että ilmoitus on tehtävä HVK:lle investointipäätöksen tekemisen jälkeen mutta ennen rakentamisen aloittamista aiheuttaa erityisiä vaatimustenmukaisuuteen ja luottamuksellisuuteen liittyviä haasteita, jotka edellyttävät tarkempaa määrittelyä:

- ”Rakentamisen aloittamisen” täsmentäminen: Tarkempi täsmennys siitä, mikä katsotaan ”rakentamisen aloittamiseksi”, on olennaista, jotta yritykset voivat täyttää niille asetetut velvollisuudet. Pyydämme, että Lakiluonnoksessa määritellään ilmoitusvelvollisuuden laukaiseva ajankohta selkeästi. Lakiluonnoksessa rakentamisen aloittaminen määritellään datakeskuksen toteuttamiseen liittyvien rakennustöiden tai muiden vastaavien fyysisten toteutustoimenpiteiden, kuten maanrakennustöiden, käynnistämiseksi rakennuspaikalla. Näkemyksemme mukaan tämä sanamuoto viittaa rakennuspaikalla toteutettaviin fyysisiin toimenpiteisiin, kuten maa-alueen raivaukseen, rakennuspaikan valmisteluun ja muihin maanrakennustöihin. Näiden toimenpiteiden ja hankkeen muiden varhaisen vaiheen toimintojen välinen raja ei kuitenkaan ole selkeä, mikä jättää tilaa erilaisille tulkinnoille siitä, mitkä toiminnot tarkalleen ottaen laukaisevat ilmoitusvelvollisuuden. Tämä aiheuttaa epävarmuutta toimijoille, jotka pyrkivät ajoittamaan ilmoituksensa oikein, erityisesti suurissa hankkeissa, joissa rakennuspaikan työt, luvitus ja suunnittelutoiminta voivat edetä rinnakkain tai limittäin. Pyydämme siksi, että määritelmää täsmennetään konkreettisin, ei-tyhjentyvin, esimerkein niistä toiminnoista, jotka katsotaan ja joita ei katsota rakentamisen aloittamiseksi, esimerkiksi datakeskusrakennukseen liittyvät maanpäälliset työt.

- Luottamuksellisten liiketoimintasuunnitelmien suoja: Lakiluonnoksen mukaan toimijoiden on julkistettava erittäin arkaluonteisia investointi-, kapasiteetti- ja rakennussuunnitelmia aikaisemmassa vaiheessa kuin EU-tason raportoinnissa (kuten komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2024/1364, jota sovelletaan vasta, kun datakeskus on toiminnassa). Ymmärrämme tämän perusteet Lakiluonnoksen asiayhteydessä, mutta se korostaa jäljempänä käsiteltyjen luottamuksellisuutta koskevien suojatoimien merkitystä (ks. jäljempänä ”Julkisen yhteenvedon sisältämät tiedot”), koska tiedot ovat olemassa HVK:n asiakirjoissa ja niitä voidaan mahdollisesti jakaa muille viranomaisille huomattavasti aiemmin kuin ne muutoin tulisivat julkisiksi tai milloin ne edes varmistuvat. Toivoisimme vahvistusta siitä, että julkisuuslain (621/1999) liikesalaisuuksia koskeva sääntely soveltuu täysimääräisesti ilmoitettuihin tietoihin niiden toimittamishetkestä alkaen, ennen toiminnan aloittamista koskevaan ajanjaksoon.

- Julkisen yhteenvedon sisältämät tiedot: Vaikka Lakiluonnoksesta käy ilmi, että HVK julkaisee anonymisoidun vuosiyhteenvedon, toivomme täsmällistä määritelmää siitä, mitkä tiedot ovat julkisesti saatavilla ja mitkä pysyvät salassa pidettyinä. Ennakoitavuuden varmistamiseksi pyydämme vahvistusta siitä, että tätä anonymisoitua vuosiyhteenvedoa lukuun ottamatta yksittäiset ilmoituksen sisältämät tiedot ja sen liitteet pysyvät julkisuuslain (621/1999) yleisen luottamuksellisuutta koskevan sääntelyn piirissä, mukaan lukien sen liikesalaisuuksia koskevat säännökset.

- Toimijan oikeus merkitä luottamukselliset tiedot: Ehdotamme, että Lakiluonnokseen tai valtioneuvoston asetukseen sisällytetään selkeä mekanismi ja menettely, jonka perusteella toimijat voivat merkitä liikesalaisuudet ja muut luottamukselliset tiedot ilmoituksessa ja sen liitteissä, tukeakseen HVK:n tapauskohtaista luottamuksellisuuden arviointia. Vaikka tällaisia tietoja voitaisiin edelleen jakaa turvallisesti viranomaisten kesken suunnittelu- ja kansallisen turvallisuuden tarkoituksiin, tulee varmistaa, että tiedot eivät ole julkisesti saatavilla eikä niitä voi pyytää julkisuuslain mukaisilla tietopyynnöillä.

- Tietojen julkistamisen hyväksyntä: On olennaista, ettei ennen toiminnan alkamista koskevia tietoja julkisteta ennen kuin toimija on hyväksynyt niiden julkistamisen tai niitä luovutetaan vaiheittain hankkeen edetessä. Näkemyksemme mukaan edellä ehdotettu luottamuksellisten tietojen merkitsemismekanismi vastaisi olennaisilta osin tähän huoleen edellyttäen, että toimijat voivat merkitä liiketoiminnan kannalta arkaluonteiset tiedot jo ilmoitusvaiheessa ja että tällaiset tiedot pysyvät suojattuina liikesalaisuutena julkisuuslain (621/1999) nojalla, kunnes ne muutoin asianmukaisesti julkistetaan. Toivoisimme vahvistusta siitä, ettei tällä tavoin luottamukselliseksi merkittyjä, ennen toiminnan alkamista koskevia tietoja luovuteta kolmansille osapuolille esimerkiksi tietopyyntöjen yhteydessä ennen kuin hanke on edennyt vaiheeseen, jossa kyseiset tiedot eivät enää ole kaupallisesti arkaluonteisia, tai ennen kuin toimija on muutoin julkistanut tiedot. Suunniteltujen datakeskuskapasiteettien, aikataulujen tai omistustietojen ennenaikainen julkistaminen voisi vakavasti vaarantaa käynnissä olevia kaupallisia neuvotteluja, sähkönostosopimuksia ja arkaluonteisia kunnallisia hallintomenettelyjä. Se voisi myös aiheuttaa tarpeetonta mediahuomiota varhaisen vaiheen tietojen perusteella sen sijaan, että asia tulisi julkiseksi vasta, kun datakeskuksen kriittiset yksityiskohdat ovat kehittyneempiä.

4. Ilmoitettavat tiedot: päällekkäisyys ja kielellinen yhdenmukaisuus

Liiallisen hallinnollisen taakan välttämiseksi ilmoituksia koskevan prosessin tulisi pysyä mahdollisimman yksinkertaisena.

- Suunnittelu- ja käyttövaiheen mittarit tulisi erottaa toisistaan. Lain 6 §:n 10 kohta edellyttää arviota energiatehokkuudesta, ja perusteluissa PUE (Power Usage Effectiveness) -luku tunnistetaan tällaiseksi mittariksi. Komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2024/1364 PUE-luku määritellään mitattuna käyttösuhteena, joka lasketaan tietyltä toimintajaksolta. Investointipäätöksen jälkeen ja ennen rakentamisen aloittamista tehtävässä ilmoituksessa voidaan raportoida ainoastaan suunnitteluarvo, joka perustuu oletettuun kuormitukseen, konfiguraatioon ja ilmasto-olosuhteisiin. Ehdotamme, että laissa ja valtioneuvoston asetuksessa todetaan nimenomaisesti, että ilmoitusvaiheessa vaadittava luku on suunnitteluarvo, ja että se merkitään tällä tavoin rekisteriin.

Myös muut 6 §:ssä tarkoitetut kapasiteettia koskevat käsitteet tulisi määritellä tarkasti. Asennettu IT-tehontarve, IT-suunnittelukuorma, sähkötehon tarve, sähköliittymän enimmäisteho ja vuotuinen sähkönkulutus ovat erillisiä suureita, ja asetuksessa tulisi määrittää kunkin osalta, onko ilmoitettava

arvo suunniteltu, sopimusperusteinen, ennustettu vai mitattu, sekä laskentaperuste ja ajankohta, johon arvo perustuu.

Näiden mittareiden erottelu on merkityksellistä myös tilannekuvan itsensä kannalta. Ennen rakentamista ilmoitetut suunnitteluarvot ja toiminnan käynnistyttyä EU:n datakeskustietokantaan raportoitavat käyttöarvot eivät ole keskenään vertailukelpoisia, ja niiden yhdistäminen tuottaisi epäluotettavan kansallisen kokonaisarvion. Tämä on merkityksellistä myös toimijan kannalta, sillä suunnitteluarvoa, joka myöhemmin poikkeaa mitatusta suorituskyvystä, kuten usein tapahtuu datakeskuksen ylösajon ja käyttöönoton aikana, ei tulisi pitää ilmoituksen puutteena 13 §:n soveltamisen näkökulmasta.

Suomessa lakisääteinen vastuu koko järjestelmän laajuudesta verkkosuunnittelusta, teknisestä toiminnasta ja pitkän aikavälin kapasiteettiennusteista kuuluu jo Fingrid Oyj:lle ("Fingrid"), kansalliselle kantaverkonhaltijalle, sähkömarkkinalain (588/2013) nojalla. Fingrid kerää jo nyt kaikki tarvittavat tiedot verkkoliittymästä, odotetusta sähkötehon tarpeesta ja aikataulusta suoraan datakeskuskehittäjiltä verkkoon liittymistä koskevien hakemusten ja niitä edeltävien toteuttamiskelpoisuutta koskevien selvitysten yhteydessä. Lisäksi Fingrid saa päivitettyä tietoa edellä mainituista tunnusluvuista. Esimerkiksi odotettu sähkötehon tarve muuttuu usein toteutuksen edetessä ja on luonteeltaan epävarma tieto, minkä vuoksi ehdotetun kertaluonteisen ilmoituksen arvo jäisi rajalliseksi ja altistaisi väärinkäsityksille.

- Päällekkäisyyden minimointi: Kannatamme säännöstä, jonka mukaan tietoja, jotka on jo raportoitu EU:n delegoituun asetukseen (EU) 2024/1364 perustuvaan EU:n datakeskustietokantaan, ei tarvitse toimittaa uudelleen HVK:lle. Toteamme kuitenkin, että Lakiluonnoksen mukainen ilmoitusvelvollisuus menee EU-asetusta pidemmälle esimerkiksi oman energiantuotannon, varavoiman ja energiavarastoinnin osalta. Kannustamme ministeriötä yhdenmukaistamaan sääntelyä EU-asetuksen sekä muiden kansallisten ja eurooppalaisten raportointijärjestelmien (kuten energiatehokkuus- tai ympäristöraportoinnin) kanssa.

- Lainsäädännön käsitteiden johdonmukaisuus: Arvostamme pyrkimyksiä varmistaa terminologian yhdenmukaisuus. Tämä on erittäin hyödyllistä, sillä se vähentää sekaannusta ja hallinnollista kitkaa vastauksia valmisteltaessa sekä lisää todennäköisyyttä sille, että toimijoiden vastaukset ovat johdonmukaisia ja täsmällisempiä.

5. Kustannusten ja sääntelyn ennakoitavuus (maksut ja korjauskehotukset)

Pitkän aikavälin investointisuunnittelua varten toimijat tarvitsevat selkeän ja välittömän näkyvyyden sekä rekisteriin liittyviin taloudellisiin kustannuksiin että riskeihin, joita lain velvoittamatta jättämisestä voi seurata:

- Ilmoituksen käsittelymaksut: Lakiluonnoksessa todetaan, että HVK perii maksun jokaisen ilmoituksen käsittelystä, ja maksun suuruudesta säädettäisiin myöhemmin ministeriön asetuksella.
- Suuret datakeskushankkeet toteutetaan tyypillisesti vaiheittain usean vuoden aikana, ja 7 § edellyttää, että jokaisesta toiminnan laajuuteen vaikuttavasta uudesta investoinnista tehdään ilmoitus investointipäätöksen jälkeen ja ennen rakentamisen aloittamista. Vaiheittainen toteutus on tämän kokoluokan hankkeissa yleinen malli, joten yksittäisestä hankkeesta voi tulla tehtäväksi useita ilmoituksia sen elinkaaren aikana, minkä lisäksi jo toimitettujen tietojen tavanomaiset päivitykset aiheuttavat lisää ilmoituksia.
- Näiden myöhempien ilmoitusten hallinnollinen työmäärä ei ole verrattavissa alkuperäisen ilmoituksen työmäärään. Toimija, omistaja, määräysvaltarakenne, sijainti, käyttötarkoitus ja kohteen ominaisuudet on jo kirjattu rekisteriin, ja muutosilmoituksella päivitetään useimmiten vain rajattu määrä tietoja. Saman maksun periminen jokaisessa vaiheessa johtaisi siten peräkkäisiin maksuihin yhden ja saman hankkeen osalta, vaikka maksu ei vastaisi työmäärän vastaavaa kasvua. Ehdotamme siksi, että 8 §:ssä tarkoitettu maksu määritetään hankekohtaisesti ja että maksun vahvistavassa ministeriön asetuksessa säädetään muutosilmoituksille erisuuruinen ja alempi maksu kuin alkuperäisille ilmoituksille.
- Pyydämme, että ehdotettu maksujen määräytymisperuste julkaistaisiin mahdollisimman pian, jotta toimijat voivat ottaa nämä kustannukset huomioon ja valmistautua lain velvoitteiden noudattamiseen erityisesti siirtymäkauden aikana ennen kuin toiminnassa olevien datakeskusten ilmoittamisen määräaika 30.6.2027 kuluu umpeen.
- Kun HVK pyytää toimijaa täydentämään tai korjaamaan ilmoitusta Lakiluonnoksen nojalla, pyydämme, että lainsäädännössä määritetään kohtuullinen määräaika (esimerkiksi vähintään 30 arkipäivää), jotta toimijat voivat kerätä ja tarkistaa päivitetyt tekniset tiedot sisäisesti ennen kuin uhkasakkomenettelyä harkitaan.

6. Tiedonsaantivaltuuksien laajuus (6, 10, 11 ja 13 §)

Lakiluonnos sisältää jo kolme erillistä kanavaa tietojen hankkimiseksi: 6 §:ssä säädetään siitä, mitä toimijoiden on toimitettava, 10 §:ssä mahdollistetaan muiden viranomaisten hallussa olevien lisätietojen saaminen, ja 13 §:ssä mahdollistetaan ilmoitusvelvollisuuden valvonnan edellyttämät selvitykset. Yhdessä nämä säännökset kattavat Lakiluonnoksen tavoitteissa yksilöidyt tiedontarpeet. Tätä taustaa vasten 11 §:n laaja sanamuoto herättää kysymyksen siitä, mitä tarkoitusta sen on määrä palvella.

11 §:n sanamuoto, jonka mukaan HVK voi pyytää tietoja ”salassapitosäännösten estämättä”, on sanamuotonsa perusteella laajempi kuin Lakiluonnoksen mukainen rajausta välttämättömään. Toivoisimme vahvistusta siitä, että tämä rajausta soveltuu yhtä tiukasti kuin se soveltuu lain 6 ja 10 §:ssä, jotta 11 §:ää ei voitaisi käyttää sellaisten tietojen hankkimiseen, jotka menevät 6 §:ssä määritellyä ilmoitusvelvollisuutta pidemmälle.

Kiinnitämme huomiota siihen, että perusteluissa 11 § kytetään 13 §:n mukaiseen valvontatehtävään, joka koskee tilanteita, joissa toimija on saattanut jättää ilmoituksen kokonaan tekemättä ja joissa 6 ja 10 § eivät siten vielä takaa olennaisten tietojen saamista. Kannatamme tätä suppeampaa, valvontaan sidottua perustetta. Toivoisimme kuitenkin vahvistusta siitä, että 11 §:ää ei ole tarkoitettu itsenäiseksi tai jatkuvaksi tiedonhankintakanavaksi vaan sitä on tarkoitus käyttää ainoastaan 13 §:n mukaisissa valvontatehtävissä.

Ehdotamme, että 11 § rajattaisiin nimenomaisesti koskemaan 13 §:n mukaisia tilanteita, eli tilanteita, joissa HVK varmistaa, että ilmoitusvelvollisuutta on noudatettu, erityisesti epäilyissä ilmoituksen laiminlyöntitapauksissa. Näin rajattuna 11 §:ää ei käytettäisi laajentamaan 6 §:ssä tarkoitettujen tietojen toimittamisvelvollisuutta tai tietojen keräämiseen toimijoilta jatkuvasti ilmoitusmenettelyn ulkopuolella eikä tässä lausunnossa muualla käsiteltyjen luottamuksellisuutta koskevien suojatoimien kiertämiseen.

Google Sweden AB

Karvinen Kiti
Google Sweden AB